

ДО ПИТАННЯ РОЗРОБКИ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Створення конкурентоспроможної, соціально орієнтованої ринкової економіки в Україні, потребує розробки дієвого механізму формування та реалізації фінансової політики регіонів держави. Така фінансова політика повинна враховувати стратегічні інтереси збалансованого функціонування регіону в соціальному, екологічному та економічному аспектах, що потребує глибоких теоретичних досліджень, узагальнення переваг та недоліків існуючих підходів з метою розробки та практичної реалізації політики сталого функціонування кожної регіональної системи. Значне місце у даному дослідженні належить теоретичному обґрунтуванню фінансових ресурсів регіонів держави, як основи ресурсного забезпечення їх сталого розвитку.

Визначення ключової ролі фінансів у забезпеченні сталого розвитку дозволяє розкриття функцій фінансів, де розкривається їх соціально-економічний зміст. Основними функціями фінансів є розподільна та контрольна.

Розподільна функція фінансів полягає у розподілі та перерозподілі валового внутрішнього продукту та національного доходу держави. Ця функція включає первинний розподіл (розподіл доданої вартості та формування первинних доходів – заробітної плати, прибутку підприємств та приватного сектора), перерозподіл (створення та використання централізованих фондів та створення вторинних доходів) та вторинний розподіл (між галузями, регіонами, соціальними верствами населення, окремими юридичними та фізичними особами). Ця функція дозволяє забезпечити фінансові потреби юридичних і фізичних осіб та держави та регулювати різні напрямки сталого розвитку.

Кожна держава формує власну модель розподільчих відносин відповідно до рівня централізації ВВП [1, с.15; 2, с.17, ін.]:

- *американська модель*, за якої здійснюється перерозподіл ВВП до бюджету у розмірі 25-30 %. За такого підходу прослідковується максимальне фінансове самозабезпечення суб'єктів підприємницької діяльності та обмежене державне фінансове втручання в економіку. Соціальні державні виплати обмежені і стосуються лише тих верств населення, які того потребують найбільше. За цієї моделі держава стимулює кожного громадянина до самореалізації;
- *західноєвропейська модель*, за якої здійснюється перерозподіл ВВП до бюджету у розмірі 35-45 %. Держава за такої моделі має більші можливості здійснення соціальних виплат. Соціальна сфера забезпечена розгалуженою мережею державних та приватних установ;
- *скандинавська*, за якої відбувається вилучення державою до 60 % вартості ВВП. За цієї моделі запроваджується широка державна підтримка соціальної сфери, бюджетна система набуває соціального спрямування, в основі державного регулювання економіки принцип соціальної справедливості. Разом з тим, така модель не забезпечує належного рівня фінансового стимулювання ділової активності населення.

Конт рольна функція полягає у контролі за станом економіки та розвитком соціальних, економічних та екологічних процесів у державі, що сприяє успішній реалізації фінансової політики сталого розвитку держави та її регіонів.

При дослідженні джерел фінансового забезпечення сталого розвитку регіону одним із ключових завдань на сьогодні є зміцнення дохідної бази місцевих бюджетів на основі зростання частки власних джерел надходжень.

В останні десятиріччя на Заході велика увага приділялася так званому ендегенному розвитку регіонів - "Розвиток регіонів – за свій власний рахунок". Основна гіпотеза теорії ендегенного розвитку говорить, що розвиток регіону залежить від кількості і використання

внутрірегіонального потенціалу. Ліквідація слабозвиненості регіону і скорочення міжрегіональних диспропорцій досягається не тільки через екзогенний імпульс зростання, а й через активізацію ендегенного потенціалу розвитку. Ендегенний потенціал розвитку визначається як загальні можливості розвитку регіону в обмеженій часом і простором сфері діяльності. Активізація внутрішнього потенціалу повинна досягатися через: ліквідацію існуючих вузьких місць ендегенного розвитку; використання специфічних регіональних навиків та можливостей; ініціацію внутрірегіональної циклічності [3, с.38].

Існуюча практика перерозподілу доходів, коли збитки відсталих підприємств, міністерств, регіонів покривались за рахунок прибутково працюючих, гальмувала розвиток виробництва. Тому доцільно використовувати госпрозрахункові принципи не лише на рівні підприємств, але і на територіальних рівнях управління.

На цьому ж наголошують О.І. Міняйло, В.О.Романишин та Ю.А.Швед, які стверджують, що державна фінансова політика має бути зорієнтована на збільшення абсолютних показників самофінансування тих чи інших регіонів України. Необхідно здійснювати пошук шляхів зростання доходної частини місцевих бюджетів, взявши за основу не дотації і трансферти, а самофінансування регіонів [4, с.60].

Тому формування фінансової політики сталого розвитку регіону слід здійснювати з врахуванням цього принципу, забезпечивши відповідність між обсягами власних джерел доходів та повноваженнями місцевих органів влади.

Література

1. Карпінський Б.А., Герасименко О.В. Фінансова система. – Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 184 с.
2. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія): Навч. посібник. – 3-тє вид., без змін. – К.: КНЕУ, 2006. – 240 с.
3. Бутко М.П. Регіональні особливості економічних трансформацій в перехідній економіці. – К.: Знання України, 2005. – 476 с.
4. Міняйло О.І., Романишин В.О., Швед Ю.А. Регіональні особливості формування та розвитку державних фінансів в Україні // АПЕ. – 2006. - № 4 (58). – с. 60.